

SELMECI UJSÁG

Társadalmi hetilap.

Előfizetési árak. Selmebányán: Vidéken: Egész évre 8 K — f. Egész évre 9 K — f. Félévre 4 K — f. Félévre 4 K 50 f. Negyedévre 2 K — f. Negyedévre 2 K 30 f.		Felelős szerkesztő Wagner László dr. Selmebánya. Szerkesztőség: Deák Ferenc-utca 2.	Kiadó és laptulajdonos: Nádasy Ferenc Zólyom. (Telefon szám. 11.)	Hirdetési díjak milliméter árszabás szerint. Nyílttér sora 40 fillér. Hirdetési és előfizetési díjak a kiadó címére Zólyomba küldendők.
Megjelenik minden csütörtökön.		Főmunkatársak: A főiskola hallgatói.	Kéziratokat nem adunk vissza.	

A lap tiszta jövedelmének 25 százalékát a „Főiskolai-Kör Otthona“ javára fordítjuk.

A 86000 korona.

Vannak dolgok, amelyek felett napi-rendre térni nem lehet, nem szabad. Csak nem régen bizalmatlanságunknak adtuk kifejezést a városi rossz gazdálkodás miatt. Már magában véve ez a kijelentés is kötelességünké teszi, hogy ezzel a dologgal bővebben foglalkozzunk.

A törvényhatóság hivatalos lapja a városi háztartásban megállapított 86000 korona hiánynak oly magyarázatát adta, amelynek tarthatatlanságát ma már mindenki tudja. Érezte ezt maga a polgármester is s a legutóbb megtartott közgyűlésen ez irányban kijelentéseket itt tett.

Ezek szerint a hiány úgy keletkezett, hogy évek hosszú során át mindig több lett elkölthető, mint amennyi a közgyűlések által megszavazott költségvetési meghatalmazások szerint elkölthető lett volna. Az évenként ekként mutató tulkiadások ezen a címen mindenkor a következő év terhére irattak mindaddig, amíg a helyzet tarthatatlanná nem vált.

Ez a tarthatatlanság ez évben következett be s úgy segítettek rajta, hogy a hiányt kölcsön címen városi alaphól fedezzék, mert pótdó kivetése

esetén a város közönsége a régi bűnök terhe alatt összeroskadt volna egészen.

Az alapba a pénzt a város közönségének kell ugyan szintén visszatérítenie, mégis a hiány ily módon való rendezése lehetővé teszi a teher megosztását. A multak könnyelműségéért nekünk hosszú évek során át kell megszenvednünk. Tudva azt, hogy a városi gazdálkodás még most is tarthatatlan, mert a már meglévő terhekhez mindig újabb és újabb terhek sorakoznak, előrelátható, hogy a vég előbb utóbb mégis az összeroskadás lesz.

Felette érdekes az, hogy a multak bűneit most egyszerre az elhunyt polgármester számlájára akarják írni, annak a polgármesternek, akit életében körülrajongtak, halála után pedig dicsbeszédnek mellett hantoltak el.

Engedjék meg azok, akik ezt nyíltan hirdetik, hogy kijelentsük, miszerint ez a legesunyább eljárás és amellet utálatos hazugság. Az elhunyt polgármester kitünő tisztviselő volt, de az önállóság és az ellenálláshoz szükséges erély teljesen hiányoztak benne. Állandóan mások befolyása érvényesült tetteiben, a város gazdasági ügyeiben.

Ezeknek a másoknak büne a bűn és ezek a mások most is ott ülnek a városi tanácsban, a törvényhatósági bi-

zottságban most is vezetők. Ezek az urak azok, akiket mi rendszernek nevezünk és üldözünk, akiknek olyan tág a lelkiismeretük, hogy még most is, amikor hamut kellene fejükre szórniok és nyíltan vezekelniök a város pusztulásáért, — törvénytelenéget törvénytelenégre halmoznak csak azért, hogy hatalmukat tovább is biztosítsák.

A községi háztartásról intézkedő törvényes rendelkezések szerint évenként költségvetést kell készíteni a bevételekről és kiadásokról. A város gazdasági ügyeit a tanács vezeti, ez tesz javaslatot a közgyűlésnek a költségvetési előirányzatra nézve, ennek kötelessége gondoskodni az alapok szabályszerű kezeléséről, a számadások megvizsgálásáról a számvevőség meghallgatása mellett, ez utalványoz a házipénztárra a költségvetés korlátai között.

A költségvetéseket és számadásokat a közgyűlés vizsgálja meg a szakbizottságok meghallgatása után. A költségvetés szoros megtartásáért az előjáróság anyagilag felelős a törvények szerint.

A törvényes rendelkezések betartását az ügyésznek kell ellenőriznie, aki-nek a törvény még külön kötelességévé teszi, hogy a törvényekre, azoknak betartására vigyázzon s jogot biztosít

Az albiró ur.

(Kétszobás legénylakás. A hálóban költői rendtelenséggel hevernek az ágyon s széken a különböző ruhadarabok. Egy kis asztalkán békés egyetértésben tolong egy csomó gallér, béli nyakkendő s kszelő. Az albiró ur, Nárai lázas sietséggel öltözik a ma esti bálra. Mellénye zsebébe most teszi óráját, mely ép nyolcat mutat. — Amint frakkját akarja felvenni, mindenkép bosszantó kopogtatás után belép a sürgönyhordó s táviratot ad át, aztán átvesz husz fillért s távozik.)

Nárai. (olvassa a táviratot) »Olga állapota reménytelen. Ha el akar tőle búcsuzni, azonnal jöjjön. Szepesi« (dühösen fel s alá sétál. Mérsékelt agóniába esik, három belső szükségből elszívott cigaretta azonban magához téríti annyira, hogy gondolkodni kezd.)

— Legyünk logikusak. Az a kérdés, vajjon tudja-e még egy napig Olga tartani magát, mely esetben én még ma megnézhetem a »szenzációt,« vagy pedig elköveti azt a kvalifikálatlan udvari-

lanságot, hogy búcsuszó nélkül távozik a másvilágra? (Olga az albiró urnak félig-meddig menyasszonya, amennyiben Nárai ura akar lenni Olga földjeinek. Az albiró ur egyébként logikusan gondolkozik s miután konstatálja, hogyha megrendelt bérkocsija már itt lenne, még ép kiérne az állomásra, a dilemma kedvezőbb részét választja. Sürgönyöz, hogy »Holnap reggel indulok. Nyugtalanúságom leirhatatlan. Értésítést vár Nárai.«)

— Így így. Egyik érdek miatt ne szenvedjen csorbát a másik. (Megérkezik a kocs.)

(Bálterem. A »szenzáció« az igen gazdag Z. Irén igen nagy feltűnést okozott. Most vezették be először bálba. Az aranyifjúság rövid és velőtlen habozás után boldogan siet szívbéli vereséget szenvedni. Tánc kezdődik. — Az albiró ur sejtelmes nyílalást érez Irén láttára, kit jól palástolt érdeklődéssel tanulmányoz. Nem táncol s várja az alkalmat, hogy Irén körül kissé táguljon a kör. Szünóra felé ez meg is történik, amennyiben az önzetlen udvar-

lók konstatálják, hogy a »szenzációnak« egyéb jeles tulajdonai között ez is van. Oda megy a leányhoz s bemutatkozik.)

Irén. Maga nem táncol?

Nárai. Néha igen, mikor jókedvem van. Szeretem közmodások szerint berendezni életemet.

Irén. Szerénységből teszi ezt?

Nárai. Nem. Elvből.

Irén. Elvből? Hm. Ma este azt tapasztaltam, hogy az urak bálterembe nem visznek elveket.

Nárai. Maga téved. A bálterem a különféle elvek kiegyenlítődesi börzéje.

Irén. Meglehet. Nekem azonban ez volt az impresszióm.

Nárai. S ezért lebecsül mindenkit, aki itt van?

Irén. Ó nem. Az erdőtől meglátom a fát. Az imént egy öreg ur fiatal szellemességekkel traktált.

Nárai. (kissé banálishan) Mindenki szereti, ha magához hasonlókval diskurálhat.

Irén. Bókolni akar? Részemről a bókotkat nagyon könnyen elkerülhető hazugságoknak tartom.

neki a miniszterhez való felelősségre, ha a tanács vagy közgyűlés határozatai törvénytelenek.

A törvényes rendelkezések betartására még a főispánnak és közigazgatási bizottságnak is ügyelnie kell. A tisztviselők esküt tesznek arra, hogy az ország törvényeit megtartják és kötelességeiket lelkiismeretes pontossággal teljesítik, a főispán is; a törvényhatósági bizottság tagjait a beléjük helyezett bizalom és a polgári tisztesség kötelezi erre.

Ezek a törvényes rendelkezések és kötelességek, a vég pedig az, hogy az eskü csak frázis, a törvény írott malszt, a polgári tisztesség képzelt fogalom. A közönséget évek hosszú során altatták: rendben van minden, csak bizalom, csak támogatás s ennek a támogatásnak és bizalomnak 86000 korona hiány lett az eredménye. Most sül ki, hogy a költségvetés és számadás csak üres formaság, a törvénytelenység állandó praxis volt.

A törvények különösen kötelességévé teszik a városnak, hogy a község törzsvagyonát csonkítatlanul fenntartsák, a kezelésük alatt levő alapokat rendeltetésüknek megfelelőleg ugyanolyan gondnal kezeljék, mint saját vagyonukat. A városházán a törzsvagyonból egy csomót már elfogyasztottak, az alapokból pedig kölcsön vesznek, csakugyan úgy kezelik azokat, mint saját vagyonukat, ugyanolyan gondnal.

Az a tanács, az a törvényhatósági bizottság, mely a múltban gazdálkodott, most is ott ül keményen, ítél elevenek és holtak fölött, a rendszer emberei most is élnek még, bizalommal vannak egymás iránt és támogatják egymást, a mikor felelősségről van szó, azt ráhárítják a földben levőkre, amikor pedig biztatjuk őket a távozásra, egyhangulag kijelentik, hogy ők a várost ezentul is úgy akarják boldogítani, mint eddig.

Igen! a rendszer még él, a bűnösök

még uralkodnak. Tessék csak az eseményeket végig nézni. Megszavaztak kiadásokat, melyek a költségvetésbe felvéve nem lettek újabb költségvetés nélkül. Ráfogták, hogy van fedezet. Most kiderül, hogy nem volt. Kibuktatták az ellenzéket a közgyűlésből. Amikor új választásnak kellett lenni, azt mondták: nem lehet s azóta még most sem lehet, gazdálkodnak és takarítanak — maguknak. A vetés még ki sem kelt jóformán s már levágják zöldiben — fizetésemeléssel. A számadást már tavasszal kellett volna megcsinálni és még most a kánikulában sincsen kész.

Tisztelettel kérjük a törvényhatósági bizottság tagjait, vonják le a nyilvánított bizalmatlanságból a következtetést és mondjanak le, akkor majd — változnak a viszonyok.

Mentési kísérlet.

A »Selmecebánya-rovnai általános temetkezési és segélyező-egyesület« közgyűlése a városi vígadó kertjében vasárnap délután lett megtartva. Annak ellenére, hogy ugyanakkor lett megtartva a hegybányai temetkezési egyesület közgyűlése is Hegybányán és mindkét együletben érdekeltek csak egy helyre mehettek, egész néptenger várta meglehetősen izgatott hangulatban a gyűlés megnyitását.

Az elnöki asztalt a jelen volt rendőrkapitány emelkedettebb helyre tette s a körül a rendőrség feltűzött szuronyokkal egy négyzetet formált, hogy az elnökségnek szabad helyet és bántatlanságot biztosítson. Három óra után a tömeg zugása közben megjelent Szép Gábor elnök, Plenka Antal pénztáros és Ország Arthur jegyző, később Hank Jenő ellenőrző bizottsági tag is eljött.

Az elnök sápadt arccal, remegő hangon és reszkedő kezekkel szólásra emelkedett és megnyitotta a közgyűlést. A nép hangulata ekkor volt a legizgatottabb. Az el-

nök megnyitó beszédét csak nagy láрма és nyugtalanító közbekiállások között volt képes a kezében tartott papirlapról leolvasni. A zugás, a láрма azonban oly nagy, az elnök hangja pedig annyira gyöngye volt, hogy a föllovasottakból a közelállók is csak egyes mindatokat voltak képesek megérteni.

Az elnököt követőleg a pénztáros állott fel szólásra és felolvasta a mérleget, a számadást miközben a láрма és zugás egyre tartott. Ezt egy pár pillanatra csak a rendőrkapitány erélyes föllépése tudta lecsendesíteni. A pénztáros jelentése után a tagok részéről a számadáshoz való hozzászólás végett egyesek jelentkeztek, de a fölszólalástól az elnök kérése folytán elállottak és azt a gyűlés végére halasztották.

Az ellenőrző bizottság és a jegyző jelentése a pokoli zajban hallható szintén nem volt s a mondottakról összefüggő és tiszta képet alkotni senki sem tudott.

Az egyre fokozódó zaj és türelmetlenség a nyugott tárgyalást teljesen lehetetlenné tette, amit a rendőrkapitány is észlelt s látni lehetett, hogy közel áll azon elhatározáshoz, miszerint a gyűlést feloszlatja. A tagok közül a nép érdekében felszólalóknak azonban sikerült a zajongást és türelmetlenséget lecsendesíteniök.

A csöndben az elnök bejelentette a tisztviselők választási határidejének leteltét és a megbízás megszüntét. Kérte a felmentvény megadását és az új választás elrendelését, erről azonban a tagok mitsem akartak hallani s tiltakozásuknak erős kiabálásban adtak kifejezést.

Ezután az indítványok megtételére és a tagok részéről való felszólalásokra került a sor. Az elnöki indítványok tartalmát és lényegét a jelen voltak a láрма miatt kimerítően és részletesen szintén nem hallhatták, a meghallott részleteknél pedig meg-megújuló lármával adtak tiltakozásuknak kifejezést különösen akkor, amikor arról értesültek, hogy az elnök indítványai-
ban a tagok által már megszerzett jogok

Nárai. Az én esetemben téved. Én mindig hazudom elvből s csakis akkor mondok igazat, ha bókolok.

Irén. (Lopva végig nézi az albirót. Az albiró ezt észreveszi s siet elkönyvelni a saját előnyére az érdeklődés rovat alá.) Kezd érdekes lenni őszinte hazugságaival.

Nárai. A »kezd érdekes lenni« kitétel ellen vétóval élek. Maga — úgy látszik — árpa cukorral traktálja udvarlóit.

Irén. Elég keserűséget szerzek nekik úgyis az által, hogy csak ezzel traktálok.

Nárai. Jól pariroz, de szavai tele vannak itatva az erős önérettel.

Irén. Hogy mondhatja ezt, holott először találkozom magával s így nem ösmer még?

Nárai. Csak nem akarja, hogy úgy beszéljek magával, ha megösmérem, mintha először találkoznánk?

Irén. Kezd élvezhetetlen lenni.

Nárai. Ha nem volna okos lány, bizonynyal jobban élvezne.

(Hosszasan diskurálnak, miközben Irén konstatálja, hogy tetszik neki az albiró.

Az albiró érzi, hogy gondolkoznia kell s gondolkozik, hogy mit érez Irénnel szemben: futó szerelmet-e, vagy csak érdeklődést? Kisüti az előbbi, csodálkozik s a tapasztalat kissé megzavarja, úgy, hogy vitatkozásuk az ő gyöngébb jellegű vereségével végződik. A vereség bántja, s elhatározza, hogy haza megy.)

Irén. (kevés ironiával) Tehát rendetlen futás a halottak és súlyos sebesültek hátrahagyásával?

Nárai. Rendezett visszavonulás egy értékes tapasztalat hazavitelével.

Irén. Arcára kiült a vereség érzete.

Nárai. Nemes győző nem él vissza jo-
gaival.

Irén. Ha a legyőzött fél jól viseli magát, előnyös békét köthet. Egyetlen pontja van. Látogasson meg. Mamám már rég meghalt s papám reám bizza a meghívásokat.

* * *

(Nárai legénylakása. Nárai török ottománon fekszik, szobája menyezetét vizsgálja s mesél barátjának.) — Olga felmondta a

partit, mert meghallotta, hogy Irénnek udvarlok. Ez szép tőle, de nem önzetlen tett, mert nem mondott le minden reményről, hogy a huszárhadnagy unokaöccsét meghódítja. Engem csak érdekből szeretett s így csak a saját érdekemben okozhatok magának szemrehányást. Irént a papája külföldre vitte, mert féltette tőlem. Mikor meghallotta, hogy Olga félig-meddig menyasszonyom, prüszkölt s csomagoltatott. Irén szeret, papája azonban nagyon tisztelhetette annak idején szüleit s így nincs kilátás holmi halál-
esetre. (Felugrik a diványról.) Ej! Buta dolog ez nagyon! Felsültni s kompromittálni az embernek magát!

— Holnap kérelmezni fogom az áthelyezésemet.

— Az lesz tényleg a legjobb, amit tehetsz. Ma még nem elég érett Olga arra, hogy fölfoghassa, mit vesztett benned.

— Ej, — gondolá az albiró kissé mérgesen, ha elég érett lesz, nem tudja felfogni, hogy egyáltalán mit vesztetett el bennem.

csorbitását célozza a temetkezési járulékok leszállításának javaslatba hozásával.

A tagok érdekében történt felszólalások végre némiképp lecsillapították a jelen voltakat. Ez irányban két indítvány lett téve. Az egyik indítványozó a határozatok hozatalának egy rendkívüli közgyűlésre való halasztásával a belügyminiszternél kiegészítő szigorú vizsgálat kérelmezését óhajtott, a másik indítványozó pedig a felmerült bajoknak a közgyűlés kebeléből kiküldendő bizottság által való orvoslását s a szükséges és megfelelő határozatoknak ez után való meghozását ajánlotta. Mint-hogy a jelenvolt rendőrhatalóság kijelentései szerint a szigorú vizsgálat a városi tanács részéről már kérelmezve lett a miniszternél s ennek újabb kérelmezése szükségtelenné vált, az első indítványt tevő indítványától hallgatag elállott s a jelenlevők egyhangúlag a másik indítványt fogadták el.

Meg kell állapítanunk, hogy a rendőrhatalóság s annak közegei felette tapintatosan és szépen jártak el, különösen megnyugtató volt az, hogy hivatalukat pártatlanul kizárólag a közérdek szem előtt tartásával a tárgyalásba való beavatkozás nélkül látták el s ennek is köszönhető az, hogy a nagy lármán kívül komolyabb jellegű ütközés nem történt.

*

A közgyűlés tehát egy nagyobb számú bizottságot bízott meg azzal, hogy a bajokat megvizsgálja és az orvoslásra nézve javaslatokat tegyen. Ezzel megindult egy mentési kísérlet az egyleti tagok érdekében. Őszintén óhajtjuk, hogy eredményes legyen. A közgyűlés eseményeiből s az ott hallott megjegyzésekből nyilvánvaló, hogy az egyesület gazdálkodása rossz volt, a vezetők, akik sajnos állami tisztviselők, az ügyek ellátásánál saját érdekeik szempontjából jártak el s a díjazások és jutalmazások oly arányúak voltak, hogy a vagyonnak igen nagy része erre lett fordítva. Ennek folytán a tagok bizalmatlansága a vezetőkkel szemben általános. Nyilvánvaló lett az is, hogy a tagok igényei biztosítva egyáltalán nincsenek.

Az elnök által tett javaslatokat elfogadni senkisé akarta, mert ezek a már szerzett jogok csorbitását jelentik, ez ellen érthető és méltányolható okokból mindenki tiltakozott. A mentési akciónál tehát abból kell kiindulni, hogy a tagok által már szerzett jogok ne csorbítsanak. Ennek az elvnek keresztülvitele azonban teljesen lehetetlennek látszik. A mentési kísérletnek a tényleges vagyoni állapot megállapításából kell kiindulnia, ehhez pedig szükséges, hogy a behajthatatlan követelések állapítsanak meg első sorban. A bizottságnak át kell vizsgálnia a váltóköveteléseket és a hátralékok bonitását is. Felhívjuk a bizottság figyelmét arra a körülményre is, hogy a városi számvevőség számításai a temetkezési segélyek leszállítása esetére és a töke-szaporulat tekintetében tévedésen alapulnak s arra is, hogy leghelyesebb lenne a javaslatokat a miniszteri vizsgálat keresztül vezetése után, az abból szerzendő tapasztalatok és a vizsgáló biztos meghallgatása után megtenni. Az egybehívandó rendkívüli közgyűlés ily irányú eljárás esetén a javaslatokat nagyobb megnyugvással fogja majd fogadni.

Ünnep után.

Az Erdősi ünnepre vonatkozó tudósításunkat helyszüke miatt mult számunkban teljesen nem adhattuk. E mulasztást most pótoljuk.

Rauchbauer József dr. a kegyesrendi társház főnöke az emléktábla átvételekor a következő beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Bele van oltva az emberi szívbe, hogy ne tudja feledni a multat. Lelkünk visszavissza vágyik az elmúlt idők esődjébe, hol elsimult harcok és küzdelmek között örökös az éber emlékezet; emlékezetünk segélyével magunk elé idézzük az Isten, a haza ügyét oly hiven szolgáló dicsőket, felidézzük a vallás, a tudomány, a közművelődés, az erkölcs lelkes sáfárjait, feltámasztjuk adandó alkalmakkor azon dicső hősök emlékét, kik a halál megvetésének gondolatával a haza megmentésének reményében felemelt fővel, bátran küzdöttek, törtek előre, rohantak szurony-erdők és ágyútegekre, nem ismertek sem félelmet, sem tulerőt, egyet ismertek csak, hogy kell győzni, vagy esetleg halni a hazáért. Édesen pihen meg emlékezetünk dicső multunk kimagasló alakjain, szükségünk van erre, hogy a jelennek zavarában a multból keressük a példányképet, kit gondolkozásunkban, kit tetteinkben követni akarunk.

Ezen eszmék lelkesítő hatása alatt, midőn én egykori kedves emlékü előjárómnak nevét megörökítő diszes emléktáblát átveszem, annak megőrzését és gondozását magam és hivatali utódaim nevében ígérem, nem mulaszthatom el, hogy a hála és elismerés hangján meg ne emlékezzem azon lelkes honleányok és honfiakról, kik adakozásaikkal ezen emléktáblát megteremtették. Köszönet illeti másodsorban a helybeli függetlenségi és 48-as párt érdemes vezetőit, kik ez eszmét lelkesen felkarolván, azt realizálták s ezáltal városunkat egy nagy jelentőségű emlékekkel gazdagították. Köszönet végre mindazoknak, kik a mai hazafias ünnep díszét közreműködésükkel emelni és ezáltal »a nagy idők« alakjaira való kegyeletes visszaemlékezést előmozdítani kegyeskedtek. Mi, kik e háznak lakói vagyunk, valahányszor ez emléktáblára tekintünk, mindannyiszor egy imaszerű fohász fog ajkainkról fellebbenni. Áldás Erdősi emlékére!

*

Az ünnep után tartott társasestélyt *Horváth* Kálmán polgármester nyitotta meg felköszöntőjével, amit a törvényhatóságok és városok küldötteire mondott. Beszédében kérte őket, hogy vigyék hírül városukba az általuk Selmecebányán tapasztalt magyarosodást.

Erre Nyitra város polgármestere: *Taschler* Ferenc válaszolt, ki a selmecebányai hazafias közönségre üritette poharát. Majd *Szegedi* György, Kecskemét város képviselője állt fel szólásra. Beszédében kiemelte, hogy sokfelé járt már, de ilyen intenzíven megnyilatkozni a hazafiságot még sehol sem látta, mint Selmecebányán. Ennek oka az lehet, hogy a nagy magyar Alföldön ez egész természetesnek látszik.

Gimnázista korában sokat minisztrált Erdősinek, ki akkor Nyitrán tanított, megtanulta akkor ismerni a piaristáknak a hazafiság terjesztésében megnyilatkozó nagy érdemeit ép ezért rájuk kéri az Isten áldását különösen kiemelve *Guba* Pált, kinek az emléktábla létesítése körül kifejtett buzgóságát ő nagyon is ismeri.

Ezután *Lits* Gyula főispán beszélt. A XIX. század első felét az általános visszaesés jellemzi, melyre azonban hamar megjött a reakció. Könnyű volt megérteni a kor intőszavát, mert felismerték a jogot, melyet minden nép méltán megkövetelhet magának. Megtaláljuk a reakciót a magyar nemzetnél is, mely megteremtette a a dicső 48-at; ennek vérrel áztatott földjéből nőttek ki a szabadság legszebb virágai. A magyar nemzetnek is megvoltak ezen idők nagy emberei és csodái. Ezen csodák egyikét s ezen csoda főszereplőjét ünnepelte meg ezen a napon Selmecebánya közönsége. Poharát emeli Erdősi emlékére és a város közönségére.

Rauchbauer József dr. gimnáziumi igazgató, mint az ünnepély házigazdája, a főiskolai ifjuságot köszöntötte fel, különösen *Márkos* Bélát és *Pushás* Jenőt, kik szívesek voltak az ünnepélyen közreműködni.

Hrebly László főiskolai hallgató Szeged és Kecskemét követeire üritette poharát. *Pushás* Jenő felemlíti az ifjuság kebelében fennálló vitzusos erőt, mely bármikor megnyilatkozik, mikor azt a haza, vagy bármely más szent ügy kívánja. Tiszta szívből óhajtja, hogy ez az erő ezután is megnyilatkozzék, mikor erre szükség van.

Furcsaságok.

(Balekky Aladár levele k. Szüleihez a tanulmányutról, a magyar nyelvtanról és a zsoldbarról.)

Kelt Bagos és Kóród szab. kir. nagyközségek, 1907 június 18.

K. Szüleim!

Ebben a levelemben nem kérek pénzt, mert én nem megyek tanulmányutra. De sok tapasztaltabb barátom megy. Ez a tanulmányut azért jó, mert nem kell tanulni, hanem aludni szokás az uton, hogy hozzá szokjon mindenki, hogy ne zavarja se a vonatnak, se a kocsinak, se a tanár urnak a lármaja, mikor azok zörögnek és mikor tudományos dolgokat mutatnak és arról beszélnek. És ilyenkor azért kell aludni, mert éjjel nem szabad szégyent vallani: sok-sok sört kell inni és nagyon nagyokat és furcsákat kiabálni — még az asztal alól is. Én jövőre, ha elmegyek, azt fogom kiabálni, a miért otthon a jegyző ur kidobta a tanító urat a keresztelőről, mert itt a jegyző urat »verschies«-be tették volna, mert a ki nem részeg és finom: — az henege. Kár, hogy már sokan vannak ilyen henegek és mi haragszunk is rájuk.

A tanító urat tiszteltetem és majd elküldöm neki azt a füzetet, a mit *Vihnye* fürdőről olvastam és azt mutassa meg a gyerekeknek az iskolában, hogy megtanulják, hogyan nem szabad magyarul írni. Ez is benne van*): *A hitves férje* és az özvegy

*) Az 1905-ben nyomtatott tájékoztatóhoz ez idén kiadott tájékoztató pótfüzet 7 lapján.

neki a miniszterhez való felelősségre, ha a tanács vagy közgyűlés határozatai törvénytelenek.

A törvényes rendelkezések betartására még a főispánnak és közigazgatási bizottságnak is ügyelnie kell. A tisztviselők esküt tesznek arra, hogy az ország törvényeit megtartják és köteleseiket lelkiismeretes pontossággal teljesítik, a főispán is; a törvényhatósági bizottság tagjait a beléjük helyezett bizalom és a polgári tisztesség kötelezi erre.

Ezek a törvényes rendelkezések és köteleességek, a vég pedig az, hogy az eskü csak frázis, a törvény írott malszt, a polgári tisztesség képzelt fogalom. A közönséget évek hosszú során altatták: rendben van minden, csak bizalom, csak támogatás s ennek a támogatásnak és bizalomnak 86000 korona hiány lett az eredménye. Most sül ki, hogy a költségvetés és számadás csak üres formáság, a törvénytelenség állandó praxis volt.

A törvények különösen köteleességévé teszik a városnak, hogy a község törzsvagyonát csonkítatlanul fenntartsák, a kezelésük alatt levő alapokat rendeltetésüknek megfelelőleg ugyanolyan gondnal kezeljék, mint saját vagyonukat. A városházán a törzsvagyonból egy csomót már elfogyasztottak, az alapokból pedig kölcsön vesznek, csakugyan úgy kezelik azokat, mint saját vagyonukat, ugyanolyan gondnal.

Az a tanács, az a törvényhatósági bizottság, mely a multban gazdálkodott, most is ott ül keményen, itél elevenek és holtak fölött, a rendszer emberei most is élnek még, bizalommal vannak egymás iránt és támogatják egymást, a mikor felelősségről van szó, azt ráháritják a földben levőkre, amikor pedig biztatjuk őket a távozásra, egyhangulag kijelentik, hogy ők a várost ezentul is úgy akarják boldogítani, mint eddig.

Igen! a rendszer még él, a bűnösök

még uralkodnak. Tessék csak az eseményeket végig nézni. Megszavaztak kiadásokat, melyek a költségvetésbe felvéve nem lettek újabb költségvetés nélkül. Ráfogták, hogy van fedezet. Most kiderül, hogy nem volt. Kibuktatták az ellenzéket a közgyűlésből. Amikor új választásnak kellett lenni, azt mondták: nem lehet s azóta még most sem lehet, gazdálkodnak és takarítanak — maguknak. A vetés még ki sem kelt jóformán s már levágják zöldiben — fizetésemeléssel. A számadást már tavasszal kellett volna megcsinálni és még most a kánikulában sincsen kész.

Tisztelettel kérjük a törvényhatósági bizottság tagjait, vonják le a nyilvánított bizalmatlanságból a következtetést és mondjanak le, akkor majd — változnak a viszonyok.

Mentési kísérlet.

A »Selmebánya-rovni általános temetkezési és segélyező-egyesület« közgyűlése a városi virágó kertjében vasárnap délután lett megtartva. Annak ellenére, hogy ugyanakkor lett megtartva a hegybányai temetkezési egyesület közgyűlése is Hegybányán és mindkét együletben érdekelték csak egy helyre mehettek, egész néptenger várta meglehetősen izgatott hangulatban a gyűlés megnyitását.

Az elnöki asztalt a jelen volt rendőrkapitány emelkedettebb helyre tette s a körül a rendőrség feltűzött szuronyokkal egy négyszöget formált, hogy az elnökségnek szabad helyet és bántatlanságot biztosítson. Három óra után a tömeg zugása közben megjelent Szép Gábor elnök, Plenka Antal pénztáros és Ország Arthur jegyző, később Hank Jenő ellenőrző bizottsági tag is eljött.

Az elnök sápadt arccal, remegő hangon és reszkező kezekkel szólásra emelkedett és megnyitotta a közgyűlést. A nép hangulata ekkor volt a legizgatottabb. Az el-

nök megnyitó beszédét csak nagy láрма és nyugtalanító közbekiállítások között volt képes a kezében tartott papirlapról leolvasni. A zugás, a láрма azonban oly nagy, az elnök hangja pedig annyira gyöngye volt, hogy a fölolvastottakból a közelállók is csak egyes mindatokat voltak képesek megérteni.

Az elnököt követőleg a pénztáros állott fel szólásra és felolvasta a mérleget, a számadást miközben a láрма és zugás egyre tartott. Ezt egy pár pillanatra csak a rendőrkapitány erélyes föllépése tudta lecsendesíteni. A pénztáros jelentése után a tagok részéről a számadáshoz való hozzászólás végett egyesek jelentkeztek, de a fölszólalástól az elnök kérése folytán elállottak és azt a gyűlés végére halasztották.

Az ellenőrző bizottság és a jegyző jelentése a pokoli zajban hallható szintén nem volt s a mondottakról összefüggő és tiszta képet alkotni senki sem tudott.

Az egyre fokozódó zaj és türelmetlenség a nyugott tárgyalást teljesen lehetetlenné tette, amit a rendőrkapitány is észlelt s látni lehetett, hogy közel áll azon elhatározáshoz, miszerint a gyűlést feloszlatja. A tagok közül a nép érdekében felszólalóknak azonban sikerült a zajongást és türelmetlenséget lecsendesíteniök.

A csöndben az elnök bejelentette a tisztviselők választási határidejének leteltét és a megbízás megszüntését. Kérte a felmentvény megadását és az új választás elrendelését, erről azonban a tagok mitsem akartak hallani s tiltakozásuknak erős kiabálásban adtak kifejezést.

Ezután az indítványok megtételére és a tagok részéről való felszólalásokra került a sor. Az elnöki indítványok tartalmát és lényegét a jelenvoltak a láрма miatt kimerítően és részletesen szintén nem hallhatták, a meghallott részleteknél pedig meg-megújuló lármával adtak tiltakozásuknak kifejezést különösen akkor, amikor arról értesültek, hogy az elnök indítványaiiban a tagok által már megszerzett jogok

Nárai. Az én esetemben téved. Én mindig hazudom elvből s csakis akkor mondok igazat, ha bókolok.

Iré. (Lopva végig nézi az albirót. Az albiró ezt észreveszi s siet elkönyvelni a saját előnyére az érdeklődés rovat alá.) Kezd érdekes lenni őszinte hazugságaival.

Nárai. A »kezd érdekes lenni« kitétel ellen vétóval élek. Maga — úgy látszik — árpa cukorral traktálja udvarlóját.

Iré. Elég keserűséget szerzek neki ugyis az által, hogy csak ezzel traktálok.

Nárai. Jól pariroz, de szavai tele vannak itatva az erős önérettel.

Iré. Hogy mondhatja ezt, holott először találkozom magával s így nem ösmer még?

Nárai. Csak nem akarja, hogy úgy beszéljek magával, ha megösmérem, mintha először találkoznánk?

Iré. Kezd élvezhetetlen lenni.

Nárai. Ha nem volna okos lány, bizonynyal jobban élvezne.

(Hosszasan diskurálnak, miközben Irén konstatálja, hogy tetszik neki az albiró.

Az albiró érzi, hogy gondolkoznia kell s gondolkozik, hogy mit érez Irénel szemben: futó szerelmet-e, vagy csak érdeklődést? Kisüti az előbbi, csodálkozik s a tapasztalat kissé megzavarja, úgy, hogy vitatkozásuk az ő gyöngébb jellegű vereségével végződik. A vereség bántja, s elhatározza, hogy haza megy.)

Iré. (kevés ironiával) Tehát rendetlen futás a halottak és sulyos sebesültek hátrahagyásával?

Nárai. Rendezett visszavonulás egy értékes tapasztalat hazavitelével.

Iré. Arcára kiült a vereség érzete.

Nárai. Nemes győző nem él vissza jo gaival.

Iré. Ha a legyőzött fél jól viseli magát, előnyös békét köthet. Egyetlen pontja van. Látogasson meg. Mamám már rég meghalt s papám reám bizza a meghívásokat.

* * *

(Nárai legénylakása. Nárai török ottománon fekszik, szobája menyezétét vizsgálja s mesél barátjának.) — Olga felmondta a

partit, mert meghallotta, hogy Irénnek udvarlok. Ez szép tőle, de nem önzetlen tett, mert nem mondott le minden reményről, hogy a huszárhadnagy unokaöccsét meghódítja. Engem csak érdekből szeretett s így csak a saját érdekemben okozhatok magamnak szemrehányást. Irént a papája külföldre vitte, mert féltette tőlem. Mikor meghallotta, hogy Olga félig-meddig menyasszonyom, prüszkölt s csomagoltatott. Irén szeret, papája azonban nagyon tisztelhetette annak idején szüleit s így nincs kilátás holmi halál esetre. (Felugrik a diványról.) Ej! Buta dolog ez nagyon! Felsülni s kompromittálni az embernek magát!

— Holnap kérelmezni fogom az áthelyezésemet.

— Az lesz tényleg a legjobb, amit tehetsz. Ma még nem elég érett Olga arra, hogy fölfoghassa, mit vesztett benned.

— Ej, — gondolá az albiró kissé mérgesen, ha elég érett lesz, nem tudja felfogni, hogy egyáltalán mit vesztetett el bennem.

csorbitását célozza a temetkezési járulékok leszállításának javaslatba hozásával.

A tagok érdekében történt felszólalások végre némiképp lecsillapították a jelen voltakat. Ez irányban két indítvány lett téve. Az egyik indítványozó a határozatok hozatalának egy rendkívüli közgyűlésre való halasztásával a belügyminiszternél kieszaközlendő szigorú vizsgálat kérelmezését óhajtottta, a másik indítványozó pedig a felmerült bajoknak a közgyűlés kebeléből kiküldendő bizottság által való orvoslását s a szükséges és megfelelő határozatoknak ez után való meghozását ajánlotta. Mint-hogy a jelenvolt rendőrhatalóság kijelentései szerint a szigorú vizsgálat a városi tanács részéről már kérelmezve lett a miniszternél s ennek újabb kérelmezése szükségtelenné vált, az első indítványt tevő indítványától hallgatag elállott s a jelenlevők egyhangulag a másik indítványt fogadták el.

Meg kell állapítanunk, hogy a rendőrhatalóság s annak közgei felette tapintatosan és szépen jártak el, különösen megnyugtató volt az, hogy hivatalukat pártatlanul kizárólag a közérdek szem előtt tartásával a tárgyalásba való beavatkozás nélkül látták el s ennek is köszönhető az, hogy a nagy lármán kívül komolyabb jellegű ütközés nem történt.

*

A közgyűlés tehát egy nagyobb számú bizottságot bízott meg azzal, hogy a bajokat megvizsgálja és az orvoslásra nézve javaslatokat tegyen. Ezzel megindult egy mentési kísérlet az egyleti tagok érdekében. Őszintén óhajtjuk, hogy eredményes legyen. A közgyűlés eseményeiből s az ott hallott megjegyzésekből nyilvánvaló, hogy az egyesület gazdálkodása rossz volt, a vezetők, akik sajnos állami tisztviselők, az ügyek ellátásánál saját érdekeik szempontjából jártak el s a díjazások és jutalmazások oly arányúak voltak, hogy a vagyonnak igen nagy része erre lett fordítva. Ennek folytán a tagok bizalmatlansága a vezetőkkel szemben általános. Nyilvánvaló lett az is, hogy a tagok igényei biztosítva egyáltalán nincsenek.

Az elnök által tett javaslatokat elfogadni senkisé akarta, mert ezek a már szerzett jogok csorbitását jelentik, ez ellen érthető és méltányolható okokból mindenki tiltakozott. A mentési akciónál tehát abból kell kiindulni, hogy a tagok által már szerzett jogok ne csorbítottassanak. Ennek az elvnek keresztülvitele azonban teljesen lehetetlennek látszik. A mentési kísérletnek a tényleges vagyoni állapot megállapításából kell kiindulnia, ehhez pedig szükséges, hogy a behajthatatlan követelések állapítottassanak meg első sorban. A bizottságnak át kell vizsgálnia a váltóköveteléseket és a hátralékok bonitását is. Felhívjuk a bizottság figyelmét arra a körülményre is, hogy a városi számvevőség számításai a temetkezési segélyek leszállítása esetére és a töke-szaporulat tekintetében tévedésen alapulnak s arra is, hogy leghelyesebb lenne a javaslatokat a miniszteri vizsgálat keresztül vezetése után, az abból szerzendő tapasztalatok és a vizsgáló biztos meghallgatása után megtenni. Az egybehivandó rendkívüli közgyűlés ily irányú eljárás esetén a javaslatokat nagyobb megnyugvással fogja majd fogadni.

Ünnep után.

Az Erdősi ünnepre vonatkozó tudósításunkat helyszűke miatt mult számunkban teljesen nem adhattuk. E mulasztást most pótoljuk.

Rauchbauer József dr. a kegyesrendi társház főnöke az emléktábla átvételekor a következő beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Bele van oltva az emberi szivbe, hogy ne tudja feledni a multat. Lelkünk visszavissza vágyik az elmúlt idők esőndjébe, hol elsimult harcok és küzdelmek között öröklik az éber emlékezet; emlékezetünk segélyével magunk elé idézzük az Isten, a haza ügyét oly hiven szolgáló dicsőket, felidézzük a vallás, a tudomány, a közművelődés, az erkölcs lelkes sáfárjait, feltámasztjuk adandó alkalmakkor azon dicső hősök emlékét, kik a halál megvetésének gondolatával a haza megmentésének reményében felemelt fővel, bátran küzdöttek, törtek előre, rohantak szurony-erdők és ágyuütegekre, nem ismertek sem félelmet, sem tulerőt, egyet ismertek csak, hogy kell győzni, vagy esetleg halni a hazáért. Édesen pihen meg emlékezetünk dicső multunk kimagasló alakjain, szükségünk van erre, hogy a jelennek zavarában a multból keressük a példányképet, kit gondolkozásmodunkban, kit tetteinkben követni akarunk.

Ezen eszmék lelkesítő hatása alatt, midőn én egykori kedves emlékü előjárómnak nevét megörökítő diszes emléktáblát átveszem, annak megőrzését és gondozását magam és hivatali utódaim nevében ígérem, nem mulaszthatom el, hogy a hála és elismerés hangján meg ne emlékezzem azon lelkes honleányok és honfiakról, kik adakozásaikkal ezen emléktáblát megteremtették. Köszönet illeti másodsorban a helybeli függetlenségi és 48-as párt érdekes vezetőit, kik ez eszmét lelkesen felkarolván, azt realizálták s ezáltal városunkat egy nagy jelentőségű emlékekkel gazdagították. Köszönet végre mindazoknak, kik a mai hazafias ünnep diszét közreműködésükkel emelni és ezáltal »a nagy idők« alakjaira való kegyeletes visszaemlékezést előmozdítani kegyeskedtek. Mi, kik e háznak lakói vagyunk, valahányszor ez emléktáblára tekintünk, mindannyiszor egy imaszerű fohász fog ajkainkról fellebbenni. Áldás Erdősi emlékére!

*

Az ünnep után tartott társasestélyt *Horváth* Kálmán polgármester nyitotta meg felköszöntőjével, amit a törvényhatóságok és városok küldötteire mondott. Beszédében kérte őket, hogy vigyék hirül városukba az általuk Selmecebányán tapasztalt magyarosodást.

Erre Nyitra város polgármestere: *Taschler* Ferenc válaszolt, ki a selmecebányai hazafias közönségre üritette poharát. Majd *Szegedi* György, Kecskemét város képviselője állt fel szólásra. Beszédében kiemelte, hogy sokfelé járt már, de ilyen intenzíven megnyilatkozni a hazafiságot még sehol sem látta, mint Selmecebányán. Ennek oka az lehet, hogy a nagy magyar Alföldön ez egész természetesen látszik.

Gimnázista korában sokat minisztrált Erdősinek, ki akkor Nyitrán tanított, megtanulta akkor ismerni a piaristáknak a hazafiság terjesztésében megnyilatkozó nagy érdemeit ép ezért rájuk kéri az Isten áldását különösen kiemelve *Guba* Pált, kinek az emléktábla létesítése körül kifejtett buzgóságát ő nagyon is ismeri.

Ezután *Lás* Gyula főispán beszélt. A XIX. század első felét az általános visszaesés jellemzi, melyre azonban hamar megjött a reakció. Könnyű volt megérteni a kor intőszavát, mert felismerték a jogot, melyet minden nép méltán megkövetelhet magának. Megtaláljuk a reakciót a magyar nemzetnél is, mely megteremtette a a dicső 48-at; ennek vérrel áztatott földjéből nőttek ki a szabadság legszebb virágai. A magyar nemzetnek is megvoltak ezen idők nagy emberei és csodái. Ezen csodák egyikét s ezen csoda főszereplőjét ünnepelte meg ezen a napon Selmecebánya közönsége. Poharát emeli Erdősi emlékére és a város közönségére.

Rauchbauer József dr. gimnáziumi igazgató, mint az ünnepély házigazdája, a főiskolai ifjuságot köszöntötte fel, különösen *Márkos* Bélát és *Pushás* Jenőt, kik szivesek voltak az ünnepélyen közreműködni.

Hreblay László főiskolai hallgató Szeged és Kecskemét követeire üritette poharát. *Pushás* Jenő felemlíti az ifjuság kebelében fennálló víztusos erőt, mely bármikor megnyilatkozik, mikor azt a haza, vagy bármely más szent ügy kívánja. Tiszta szivből óhajta, hogy ez az erő ezután is megnyilatkozzék, mikor erre szükség van.

Furcsaságok.

(Balekky Aladár levele k. Szüleihez a tanulmányutról, a magyar nyelvtanról és a zsödőbarról.)

Kelt Bagos és Kóród szab. kir. nagyközségek, 1907 június 18.

K. Szüleim!

Ebben a levelemben nem kérek pénzt, mert én nem megyek tanulmányutra. De sok tapasztaltabb barátom megy. Ez a tanulmányut azért jó, mert nem kell *tanulni*, hanem aludni szokás az *uton*, hogy hozzá szokjon mindenki, hogy ne zavarja se a vonatnak, se a kocsinak, se a tanár urnak a lármája, mikor azok zörögnek és mikor tudományos dolgokat mutatnak és arról beszélnek. És ilyenkor azért kell aludni, mert éjjel nem szabad szégyent vallani: sok-sok sört kell inni és nagyon nagyokat és furcsákat kiabálni — még az asztal alól is. Én jövőre, ha elmegyek, azt fogom kiabálni, a miért otthon a jegyző ur kidobta a tanító urat a keresztelőről, mert itt a jegyző urat «verschies»-be tették volna, mert a ki nem részeg és finom: — az henegeg. Kár, hogy már sokan vannak ilyen henegegők és mi haragszunk is rájuk.

A tanító urat tiszteltetem és majd elküldöm neki azt a füzetet, a mit *Vihnye* fürdőről olvastam és azt mutassa meg a gyerekeknek az iskolában, hogy megtanulják, hogyan *nem* szabad magyarul írni. Ez is benne van*): *A hitves férje* és az özvegy

* Az 1905-ben nyomtatott tájékoztatóhoz ez idén kiadott tájékoztatóbb pótfüzet 7 lapján.

nő a férjét megilletett osztályba sorolandó. Még ez is: „... férjezett vagy özvegy leányok, még ha a családfővel érkeznek is, ... külön rovatnak meg.»

Hát azt ajánlom a tanító urnak, hogy ha Gulyás Palya vagy Vajner Náci így találna írni, minden ujjuknak a körme a nád-pálcával — külön rovatnak meg!

Az is benne van abban az ízében, hogy a város... «a gondnoki teendők ellátására G. Zs. gépgyári könyvelőt nyerte meg,» de az nincs benne, hogy valaki meg elvesztette azt a fizetést, a mi azért járt neki, mert — szabadságon volt — így «elő- és főévadban.» És én nem értem, hogy ő ezért a Selmecei Ujságra haragszik meg.

Most nagy országos hazafias ünnepség volt a községben és azért tele van az utca elhullatott margarétavirág-levellel, mert a nagy őrgrófot várták a korteshák és tépegették a szírmot: «Lejön, ... nem jön ... lejön ... szinből ...»

Én azt hiszem, lejönné volna, ha más országos ügyek nem akadályozzák. A papa azt hiszi, hogy én nem tudom, mi egy országos ügy? Pedig én tudom. Egy országos ügy a zsödbarr, egy másik a poló. És ezekből biztosan sok haszna van a bagos—kóródi Janóknak, Misóknak, Gyugyóknak, a kik megválasztották képviselőnek a nagy őrgrófot. Mert ő egyebet sem csinál és én beszéltem egy urral, a ki ért a lóhoz és őt forintért látta szép barna kabátban és sárga száru csizmában a nagy őrgrófot egy kis lovon. Egy kicsit csudálkozom és kérem a papát, írja meg, miért lehet a mi képviselőnknek nevét csak a sportrovatban olvasni és miért nem irnak a zsödbarr- és polóról a többi országos ügy közt? Mert ugy-e k. papa, a mit egy szab. kir. képviselő legtöbbször csinál, az országos és fontos?

Igaz! Mégis kérek egy kis pénzt, mert a tapasztalt barátom, a ki már tanulmányuton van, — azt sürgönyözte, hogy küldjem meg a 15 koronáját, mert az uton elvesztette a pénzét.

Kezeiket csókolja

Aladár.

SZINHÁZ.

Heti műsor. Csütörtök: Ördög. Péntek: Zsába. Szombat: Tavasz. Vasárnap: d. u. Hőféherke, este Milliárdos kisasszony.

Mese a — szinpartolásról. Ezt is feljegyezzük, már csak azért is, mert akikről szól, aligha fogják feljegyezni.

Volt egyszer egy városi tanács, mely messze földön híres volt a legfurfangosabb adónemek kitalálásának művészetében. Sokszor azt is megadóztatta, akit pártolnia kellett volna. Folyt az adó rendületlenül; jutott abból még parádés csizmára is. De egyszer nagyon üreset ásitott az öreg Wertheim. Összebujtak hát a bölcsek és elkezdtek takarékoskodni. Piacra dobták házaikat, melyek a kutyának sem kellene, elakarták adni fürdőjüket, mely maga is fürdik a házi kezelés örömeiben stb. E bölcse tanács által még bölcsebben kormányzott várost éppen ebben az időben vizitelt meg egy kedves szin-társulat. A polgárnagy megvakarta a fejét. Terringett! Ezek is jó időben jöttek. — Miután pedig a színészetet elkergetni nem

sikerült, hát kapta magát a tanács és — megadóztatta, vagy az általunk már igen ismert értelmezés szerint pártoló kegyeibe vette. Vagy nem? Hiszen adott ingyen termet potom 370 koronáért, olcsó világitást 190 koronáért és megengedte, hogy a direktor a rend- és tűzörség felvonulásai-ban gyönyörködhesen csekély 300 korona lefizetése mellett. Elég olcsó látványosság! Ám ne hogy valaki azt gondolja, hogy a tanács ez összeget elfogadta. A világért sem! Nagylelkűségében 100 korona subvenciót szavazott meg a társulatnak, még pedig a befizetett összegekből készpénzben. És hol marad az erkölcsi támogatás!

Az Erdősi ünnep alkalmából például színházba ment a polgármester is, sőt ugyanekkor még a főispán is megerőltette magát a ruhatárban 5 krajcár erejéig. Az árgyélusát, nagy ur adta, hát duplán számít!

De térjünk vissza a megszavazott 100 korona subvencióra. A milyen okos ember az igazgató, még el fogja fogadni. Hogy mire megy vele? — Naiv kérdés. Elszállíthatja berendezését a városi vigadónak csufolt kopott magtárból a sokszor idézett vasutig, melynek a várost híven karakterizáló zökö-gése el fogja felejtetni derék színészeinkkel, hogy valaha Selmeceen is jártak.

Rákóczi. E korrajzban az alkalmi darabok pongyolaságát véljük felfedezni. Magágának e hősi névtől átítatott kornak pazarul dus mesekincse tiltakozik az ellen, hogy csak a főmotivumokat szimbolizáló eseményeket is 4 felvonásba lehessen összeszorítani. De a Rákóczi kultusz szíveiben élő történelmi ereje megbocsátani látszik ezt az irodalmi tévedést és szemünk busan mereng el a hangulatos, sokszor viharzó jeleneteken, melyek a nagy fejedelmet a császári udvar hazug fényéből a trencsényi csatatéren keresztül hosszú bujdosásába kergetik.

A cimszerepet Szalma Sándor játszotta; hű maszkjában figyelmet fordított a nemes jellem festésére is és széphangu tolmácsa volt a nagy fejedelemnek. Léva Margit Renheim Magdaléna szerepében megmutatta, hogy a drámai akcentusnak is ura tud lenni Bercsényi gróf szimpatikus szerepét Margittay játszotta komoly felfogásban. Igazán megkapó volt Szilágyi Aladár, mint kuruc katoná. Kissé fátyolozott hangjával, mély érzéssel énekelte el Endrődi szép dalait. Koncz Mihály Kucug Balázs szerepében tulzottan groteszk volt.

Falurossza. Tóth Ede örökéletű népszínműve nem a mi délutáni közönségünknek való. Annak a finom megfigyelésnek eredményét, mely a néplélek egyszerű, de felesleges tragédiáját tárja elénk, a karzat sohasem szokta kellően értékelni. Pedig a szereplőkben sokkal több ambíciót láttunk, mint amennyit ez a közönség megérdemelt.

Szalma Göndör Sándort plasztikusan ábrázolta. Kár, hogy kevesen gyönyörködtek érces baritonjában. Fenyvesi Olga kezében Finum Rózsi szerepe mintha kissé halavány lett volna. A menyecskének ábrázolására erősebb hanganyag szükséges; játékát megleg, színes temperamentumával mégis kedvessé tette. Komlós, mint Feledi Boris finom egyszerű volt, éreztetni tudta a maga érzésének meleg természetességét. Jók vol-

tak: Szilágyi Aladár (Gonosz Pista) Erdős Károly (Feledi Gáspár) Fűredy Feri (Bátki Teresi).

Bányarém. A darab maga régi, de rossz. Vachot Imre nyilván a babonás bányászlelkeknek akart népregéjével gyönyörűséget szerezni. Hála a jó Istennek kevesen nézték meg. A művészet követelményei pálcát törtek a babonás, tündértáncos hihetlenségek felett különösen akkor, a mikor ezek mint cselekvő személyiségek akarnak bemutatkozni. Mátyás, az igazságos, népszerű király egy elvetemedett haramia banda közt tesz igazságot. Ha a szerző következetes akart volna lenni, Mátyást is elszakított volna. Szerencsétlennek tartjuk a darab színrehozatalát itt, a hol még a bányászvilág külső formáit is évszázados tradíció csepegtette a köztudatba. Egy dolog jól esett nekünk, hogy a lehetetlen öltözetekben mozgó személyek nem a mi kedves bányásznotánkat énekeltek. A szereplőkkel éppen elfestett szerepeik miatt nem foglalkozhatunk.

A válasz utjai. Igazán hipermodern francia vigjátéki téma. Egy válóper kapcsán megismerkedünk a neuraszténikus, szeszélyes asszonnyal, annak flegmatikus urával, aki az általa megnyert válóperet kész visszavonni csak azért, mert megtudja, hogy neje szeretőinek malmára hajtáná a vizet. Ezek az udvarlók is mind az életből vett tipikus alakok. A vigkedélyü Gerbier, a nyegle Jardi báró és a tevedésből annak hitt Balivet Theodor mindannyian mulatságos kísérői a valóni akaró asszony természetrajzának. A darab fokozatosan emelkedő vig hangulatához hozzájárulnak a két merőben ellentétes individualitás válási szeszélyének derűs epizódjai. Az előadásról és a rendezésről jó lélekkel mondhatjuk el a legmelegebb bókákat.

A darab legsikerültebb kreatúráját Szilágyi Aladárnak (Dubois) köszönheti a közönség. Azt a pokoli flegmát, mely alól tisztán sugárzik ki a titkolt szenvedély gyönyörűen tudta ábrázolni. Komlós Ilona (Éva) a tehetetlen és kiszámíthatatlan asszony méltó partnere volt. Szalma Sándor (Gerbier), Margittay Gyula (Jardi) kifogástalanok voltak. Úgyes alakítást láttunk Várady-tól, aki mint Balivet Theodor sokszor megkacagtatta a közönséget. Fenyvesi Olga, mint kikapós varrónő, Papp Erzsébet mint Elodie szintén megszolgálták őszinte dicséretünket.

Nebantsvirág. Egy kipróbált operette presztízsenek védelme alatt jelentette a szinlap Léva Margit jutalomjátékát. Őszintén konstatáljuk, hogy Léva Margitnak nincs szüksége e védelemre, nincs szüksége ilyen jól megcsinált, magától beszélő szerepre; tud ő minden szerepből kedvesen beszélő alakítást produkálni s kénye-kedve szerint csalja ki a közönségből a legváltozatosabb hangulatokat. Az ő művészetének nincsenek ráncai, gyűrődései, nincs kora, fáradtsága. A kis Denise ál-naívságából kitörő pajkos életkedvet, fiatalos temperamentumával ügyesen tudta megszemélyesíteni. Bájos játékáért tapsot és szép virágokat kapott s jól esik feljegyezni, hogy ezeknél is szebb emlékeket hagy maga után. Szilágyi Aladár (Celestin) ügyesen oldotta meg nehéz feladatát; a darabban is színészked-

nie kellett. *Erdőssy* kitünő volt az őrnagy szerepében. *Koncz*, de különösen a mindinkább rokonszenvesebb színben megjelenő *Gáspár Jenő* pedig valóságos dárídót csaptak a közönség megkacagtatására és a jutalmazandó öröme. Csak ismételjük, hogy *Lévay Margit* úgy a közönség körében mint a színpadon jelentkező lelkesedést nagyon megérdemelte.

H I R E K.

— **Tisztelgés.** *Podhragyay* Pál plébánosnál kitüntetés alkalmából f. hó 12-én tisztelgett a városi tisztikar, melynek élén *Horváth Kálmán* polgármester szívből fakadó szavakkal üdvözölte az érdemekben megőszült plébánost. *Podhragyay* meghatva mondott a tisztelgőknek köszönetet, biztosítva őket mindenkor szeretetéről.

— **Irgalmas növérek.** A hegybányai irgalmas növérek által vezetett elemi iskolákban az évzáró vizsgálatok e hét elején lettek megtartva. Alkalmunk volt meggyőződni az eredményes és szép működésről. Az iskolákban kellemesen tűnt fel különösen az, hogy az irgalmas növérek az apró gyermekek között a fegyelmet szeretettel mily gyönyörűen tudják létesíteni. Öröm volt nézni azt a bensőséget, mellyel a kis tanítványok kedvelt tanítónőjükhöz ragaszkodnak. A vizsgák végeztével a gyermekek részére majálist rendeztek. A záróban levő polgári leányiskola évzáró vizsgái 19-én kezdődtek és 21-én délután 3 órakor az ének- és zenevizsgálattal végződnek. Ma csütörtökön délután 3 órakor a tornavizsga van.

— **Postafőnökünk.** Értesülésünk szerint a helybeli m. kir. posta- és távirtdahivatal főnöke a budapesti igazgatósághoz lesz áthelyezve. Ezt fölötté sajnáljuk, mert rövid ittléte alatt is előzékeny modora és a közönség érdekében kifejtett erős tevékenysége által mindenkinek becsülését és rokonszenvét sikerült megnyernie.

— **Nyugalomba vonulás.** *Litassy* János hegybányai esperesplébános a tavasz folyamán súlyos beteg volt, betegségéből azonban szerencsésen kilábal. A betegség okozta meggyöngülés azon elhatározásra készítette a puritán életű és gondolkodású lelképásztort, hogy nyugalomba vonuljon. Ez irányban kérelmét felettes hatóságnál már benyújtotta s valószínűség szerint ősszel már meg is válik parochiájától.

— **Érdekes lelet.** Bacsófalván ásás közben egy parasztember egy régi pénzdarabra talált. Hír szerint a pénz Szt. István korából való, ha az állítás megfelel a valóznak, a pénzdarabnak ezen ténynél fogva is nagy értéke van.

— **Elvesztett pénztárca.** Egyik előfizetőnk a vasárnapi uszóversenyéről hazafelé menet a Klingertótól a hegybányai kapuig terjedő utrészén elvesztette pénztárcáját. A tárcában egy női arckép, nyugták és másokra nézve értéktelen levelek voltak. Ez uton felkéri a megtalálót, hogy a pénztárcát szerkesztőségünkben vagy a rendőrkapitányi hivatalban átadni szíveskedjék, jutalmul a tárcában levő papírpénzt a megtalálónak ajándékozni kívánja.

— **A helybeli izr. iskolában** a vizsgálatok f. hó 23-án és 24-én tartatnak meg, és pedig az első napon az I. és II., 24-én pedig a III. és IV. osztályban. Az iskolaszék elnöksége ezuton is szívesen hívja meg a vizsgákra a szülőket s a tanügy iránt érdeklődő közönséget.

— **A csetneki csipke** tanfolyam mind nagyobb népszerűségnek kezd városunkban örvedeni, amit egyrészt a munka szépsége, másrészt a szakszerű vezetés eredményez. Felhívjuk hölgyközönségünk figyelmét e tényre, annál is inkább, mert a tanfolyamra csekély (4 kor.) tandíj mellett még mindig folynak a beiratások.

— **Posta- és távirtda-növendékek felvétele.** A budapesti m. kir. posta- és távirtdaigazgatósági kerületben az 1907. évben felveendő posta- és távirtda-növendékek kiképzésével a következő posta- és távirtdahivatalok bizattak meg: Budapest 1. (Vár) 2, Budapest 2. (Vizváros) 2, Budapest 10. (Kőbánya) 2, Budapest 23. 1, Budapest 56. (Angyalföld) 1, Balassagyarmat 1, Besztercebánya 1, Eger 1, Esztergom 1, Fiume 1. 2, Gyöngyös 1, Hatvan 1, Hódmezővásárhely 1, Ipolyság 1, Karcag 1, Kecskemét 1, Lonsonc 1, Mezőtúr 1, Nagykőrös 1, Szeged 1. 2, Szentés 1, Szolnok 1, Újpest 1. 1. Vác 1. Zólyom 1, összesen 30 növendék felvételére. Hogy kik vétetnek fel posta- és távirtda-növendékekül és folyamodványuknak miként kell felszerelve lenniök, arról bármely posta- és távirtdahivatal szolgál felvilágosítással. A felvételt kérő 1 koronás bélyeggel ellátott, sajátkezüleg irt folyamodványok a budapesti m. kir. posta- és távirtdaigazgatósághoz címezve, legkésőbb 1907. évi július hó 31-ig annál a posta- és távirtdahivatalnál nyújtandó be személyesen, melynél a pályázó — az itt felsoroltak közül — gyakorlatra bocsáttatni óhajt. A budapesti posta- és távirtdahivatalokhoz kiképzésre csak oly ifjak vétetnek fel, kik helyben, szüleiknél vagy rokonaiknál laknak. Növendékké fölvetélért azon magyar honos ifjak pályázhatnak, kik a magyar nyelvet, a horvát-szlavonországi illetőségük pedig a horvát nyelvet szóban és írásban birják; továbbá a középiskola IV. vagy ezzel egyenlő rangu más iskola megfelelő osztályát hazai tanintézetben sikerrel végezték, 14 évesnél nem fiatalabbak és 16 évesnél nem idősebbek; az iskola bevégezése és növendékké fölvetél között azonban legfeljebb egy évi megszakítás lehet, mely esetben hitelesen igazolni kell, hogy ezen egy év alatt az illető hol tartózkodott és mivel foglalkozott. Ezen feltételeken kívül a pályázók községi erkölcsi bizonyítvánnyal fedhetetlen magaviseletüket, közhatalosi orvosi bizonyítvánnyal pedig ép és egészséges, a posta-távirtda és távbeszélő szolgálatra testileg alkalmas voltukat is igazolni tartoznak. A növendékek 18 éves életkoruk betöltéséig gyakorlati kiképzés alatt állanak; ezen kiképzés első félévében semmiféle javadalmazásban nem részesülnek; az első év második felében azonban kincstári posta-távirtdahivataloknál havi 15 korona, a második évben havi 30 korona, a harmadik évben havi 40 korona és a negyedik évben havi 50 korona napidíjtalányt kapnak. Nem kincstári posta-távirtdahivataloknál a díjazás a növendék és a postamester között szabad egyezkedés tárgya. Az oktatásért azonban a postamesternek nem szabad díjat szedni. A növendékek 18 éves életkoruk betöltése után a posta-távirtdaigazgatóság székhelyén vizsgára bocsáttatnak s a vizsga sikeres letétele után mint segéd-tisztjelöltek, posta-távirtda segéd-tisztekké kineveztetésükig részint kincstári

posta-távirtdahivataloknál napidíjas minőségben, részint nem kincstári posta-távirtdahivataloknál nyernek alkalmazást. Megjegyzetük azonban, hogy azon növendékek, kik a segéd-tiszt vizsga letétele után mint segédmunkaerők nem kincstári posta-távirtdahivataloknál legalább 2 évig működnek, a segéd-tiszt kinevezéseknél előnyben fognak részesülni a velük egy időben vizgázott azon növendékek felett, kik napidíjas minőségben csakis kincstári hivataloknál alkalmaztatnak.

IFJUSÁG.

Lövészverseny. Az erdészeti főiskola III. éves erdőmérnök hallgatói a lövészversenyt s a vele kapcsolatos majálist az idén előbb fogják megtartani, mint az előző években, a vizsgákra való tekintettel e hó 22-én lesz. A készülődés a rendezők körében erősen folyik. A közönséget délután 4 órától szívesen látják és ez uton is meghívják.

Vívóakadémia. A főisk. Atléta klub folyó hó 15-én délután a Felsőóránán táncsal egybekötött vívóversenyt rendezett azon alkalomból kifolyólag, hogy lovag Arlow vívómester befejezte itteni tavaszi kurzusát.

E verseny keretében a magunk részéről beigazolódva láttuk azon nézetünket, hogy közönségünknek hálátlan dolog szórakoztató összejövetelekkel kedveskedni, mert hiányzik az érzék a rendezőség mindenkép dicsérendő buzgalmának méltánylására.

A verseny elég lassan indult meg a gyér közönség jelenlétében. Kissé élénkebb fordulatot csak akkor vett, mikor már volt kik előtt versenyezni. *Onczay L.* virtuozitása, *Buday* szabályos parirozásával szemben s *Asbóth* nyugodt eleganciája mindvégig nagy érdeklődést eredményeztek. A főmérkőzés *Onczay L.* s *Erlitz J.* történt meg *Erlitz* győzelmével.

Nem csekélyebb érdeklődés mellett folyt le *Fenyvesi O. k. a.* s *Arlow* mester törvívása sem.

Az utolsó programmpontban *Künstler* főgimn. tanár mérkőzését néztük meg *Arlow*-val. A magyar s olasz vívás szépségeit teljesen élvezhettük a mérkőzés folyamán.

A verseny után összeült a zsűri s a díszített ezüst éremmel *Erlitz J.*, az ezüst éremmel pedig *Onczay L.* főisk. hallgatókat tüntette ki. A kezdők csoportjában *Horváth K.* nyert ezüst érmet, *Fenyvesi O. k. a.*-t pedig csokorral honorálták. A verseny győztesei ezenkívül tiszteletdíjban részesültek.

Ezután tánc következett a helybeli cigány közreműködése mellett, melyet a csipős szél többször megakasztott. Az első négyest 16 pár táncolta.

Vasárnap délután ugyancsak az Atléta Klub uszóversenyt rendezett a klingertári taven. A versenyben liceumi tanítók is részt vettek. Volt 60 méteres gyors és 600 méteres távuszás. A tanulók közül *Fénykövi J.* lett az első mindkét versenyben, azonkívül még 3-an nyertek bronz érmet. A főiskolai hallgatók közül pedig a gyorsuszásban *Asbóth P.*, a távuszásban *Takács J.* atlétikai elnök lettek a nyertesek. Az érmek feltűzésére *Király Elza k. a.*-t kérte fel az elnökség. A verseny végeztével, mely-

nek sok szemlélője akadt, Künstler torna-tanár köszönétét fejezte ki az Atléta Klubnak a liceumi tanulók szerepeltetéseért, mire Takács J. elnök válaszolt, buzdítva az ifjúságot a sportok kultiválására.

A Bánati Kör folyó hó 4-én tartotta tisztújító közgyűlését. Elnöknek egyhangúlag Nagy János II-od éves bányamérnök hallgatót választották meg. A volt tisztviselőket erélyes működésükért jól megérdemelt bizalom folytán egyhangúan újól megválasztották.

Nyiltér.*)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik fiam, Makónyi Pál váratlan elhunytá alkalmával megszorodott szívünkre a részvétbalzsamát csöppögtették, akik temetésén megjelentek, különösen a nagytek. függetlenségi párt, mely zászlaja alatt jelent meg, továbbá azon t. kartársai, kik koporsóját vitték, fogadják hálás köszönetemet.

Selmecbánya, 1907 június 17.

23. 1-1.

Özv. Makónyi Samuné
Helmreich Józsa.

*) E rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Papírt, írószereket, rajz-
eszközöket vásároljunk

Grohmann Gyula
kereskedésében
Selmecbányán.

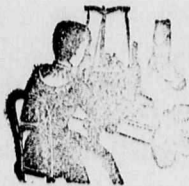
A SELMECZI UJSÁG

egyes számai

Özv. Till Dénesné

Dohány és szivar tüzsdéjében kaphatók.

Kereset bárki részére

Házi munkások kerestetnek gyors kötőgépeinken való kötésre. Távoltság nem határoz; mi eladjuk a kötött munkát.

Thos. H. Whittick és Tsa

Prága, Franzens-Quai 24.

(19.)

SZLIÁCS vasuti állomás.

Zólyomvármegye — Felsőmagyarország — legelőrendű női fürdője. A continens egyedüli természetes vasas hőforrása. Az idény május 15-től szeptember 30-ig tart. A saját kezelés alatt álló Radvánszky-féle épületek házcsoportjában 2 legmodernebbül berendezett 120 lakószobát magában foglaló szálloda, melyek közül a „BRISTOL” 1902-ben teljesen újonnan lett felépítve: (egy családi villa, egy étterem.) E házban lakik dr. Grünwald kir. tanácsos orvos is. Ugy az elő-, mint az utóidény alatt 40 000 árkedvezmény. Lakásmegrendeléseket és mindenemléki tudakozódásokat azonnal elintéző a Radvánszky házak gondnoka.

BERNÁTH BÉLA
SZLIÁCS.

KALOGÉN

BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉMA LEGJOBB

! Minden okos és takarékos!
háziasszony az ártalmatlan!

Stella sütőporral

süti tésztaját. Különösen bevált cikk, minden elképzelhető tésztahoz alkalmas. Ára 10 és 20 fillér. Kapható fűszerkereskedésekben és drogériákban. Gyárosa »STELLA« vegyészeti gyár (Lederemann D.) Budapest VII., Ne-
* * felejtés-utca 39. szám. * *

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy elhunyt fiam

Makónyi Pál

üzletét én fogom tovább vezetni.

Midőn anyai szívvel hálásan köszönöm a nagyérdemű közönségnek fiam támogatását, kérem, sziveskedjenek azt most már reám kiterjeszteni.

Kiváló tisztelettel

Özv. Makónyi Samuné
Helmreich Józsa.

Terjesszük a
Selmeci Ujságot.

Kiadó lakás.

A Felső Rózsa-u.-ban levő Pósféle házban egy 3 szobából, konyhából élés- és fakamrából álló lakás augusztus 1-re kiadó. Bővebbet ugyanott, vagy Barok Ferenc kereskedésében.

A VILÁG LEGNAGYOB B

Kinematográf és Filmgyártása!

Naponkint 70 kilométer Filmet állít elő.

PATHÉ FRÉRES

Budapest, IV. ker., Ferenciek-tere 4. szám.

Sürgöncim: Pathéfilm Budapest. Telefon szám 89-01.

Készülékek, filmek eladása és filmkölcsonzó-intézet.

20. 6-1.

ÁRJEGYZÉK INGYEN és BÉRMENTVE.